

1.1 TEATRE OBERÓN - PAYÀ

Segons Francesc Roca i Alcaide, en la seua *Historia de Burriana*, “Se construyó el Teatro Oberón a fines del año 1907, por los hermanos D. Modesto y D. Víctor Marín Navarro y D. Ricardo Minué, imponiéndole el nombre de Oberón porque estos señores, dedicados al comercio de la naranja, nunca perdieron en los embarques o expediciones que enviaron en el buque Oberón de la compañía «Mala Real Holandesa» llevando la naranja al puerto de Amsterdam especialmente. El buque Oberón fue para los hermanos Marín símbolo de suerte, quienes reconocidos no olvidaron su nombre”.*i

En 1914 al Teatre Oberón es va instal·lar un aparell cinematogràfic model Imperator (última tecnologia en aquells dies), que seria el primer d'Espanya. En 1916 Vicente Barber es va fer càrrec del teatre, el va revitalitzar i hi va realitzar algunes reformes.*ii

A l'Arxiu Municipal trobem el següent document que ens parla del funcionament del Teatre Oberón durant la Guerra Civil: extracte del ban de 24 d'abril de 1938. L'endemà de vesprada, al Teatre Oberón, a les 15.30 i a les 18.30 h, es farà un espectacle gratuït per a militars i població civil, amb la projecció de les pel·lícules russes *La nueva era en el campo* i *Los marinos de Kronstadt*.

IMATGES: DETALLS DEL LLIBRE REGISTRE DE BANS: 5-10-1937 A 16-6-1938.
SIGNATURA: AMB 1937/2 CAIXA 596 NÚM. 2. CAR BANDOS Y ASUNTOS VARIOS
1936-1938

UN ARXIU DE CINE: 1. CINEMATÒGRAFS A BORRIANA 1.1 TEATRE OBERÓN - PAYÀ - 02

durante el día de mañana
Hace saber: Fue en la tarde de mañana y
en el teatro Oberón, a las 15'30 y a las 18'30, se
dará un espectáculo gratuito para militares

Año	Mes	Día	Autoridad que lo ordena
			EXTRACTO DEL BANDO y población civil, proyectándose las películas "La nueva era en el campo" y "Los Marinos de Cronstad". Dirigida la palabra al público por "Unión de Muchachos" la Secretaria General, y en nombre del Consejo Municipal, el Alcalde de Benicarló, Joaquín Miralles.

FOTOGRAFIA: VICENTE MELCHOR – 1956 E D NÚM. 3 (96). AJUNTAMENT DE BORRIANA.

En 1945 el Teatre Oberón va ser adquirit per Salvador Payá Pascual, empresari que ja era propietari de diverses sales de cinema.*iii
Entre 1954 i 1955, el nou propietari va realitzar obres en l'edifici: reconstrucció d'una marquesina, un local en la façana.*iv

---

UN ARXIU DE CINE: 1.
CINEMATÒGRAFS A BORRIANA
1.1 TEATRE OBERÓN - PAYÀ - 03

No obstant això, atesa l'antiguitat de l'immoble, Salvador Payá va decidir que era necessari escometre'n una reforma integral. De manera que, en 1957, es declara l'estat ruïnós al Teatre Oberón o Payà*^v i en 1958 se sol·licita la llicència municipal per a construir-lo d'acord amb un nou projecte.*^{vi}

Salvador Payá i el seu soci, José Cantavella, van ser els promotors de la nova sala d'espectacles.*^{vii}

El projecte de qui era llavors arquitecte municipal, Enrique Pecourt Betés, es va inspirar en les sales de Chicago i va suposar un disseny innovador amb dues grans bigues de manufactura metàl·lica, que substituïen les columnes per a sustentar el pes. La decoració va ser obra de Vicente Meliό Alfonso, catedràtic de dibuix i pintura, de qui encara es conserven els magnífics murals a l'oli als costats de l'embocadura de l'escenari: a la dreta, es representa la Scala de Milà i, a l'esquerra, dos ballarins davant d'una càmera i la invenció del cinema. No obstant això, han desaparegut les pintures del sostre sobre les últimes files de butaques, que representaven el cicle de la taronja, així com les del vestíbul sobre la història de Borriana: l'ideograma de la població segons Viciana, la celebració de Corts en aquesta població, la Mare de Déu de la Misericòrdia, l'embarcament de taronges en els vapors que arribaven a les nostres costes, la simbologia de Borriana, París i Londres, i moltes altres. Els magnífics treballs de fusteria i ebenisteria van ser realitzats per Vicente i Francisco Javier Piqueres i José Perelló. I José Vernia, obrer, va ser l'encarregat del Teatre. El nou Teatre Payà comptava amb aire condicionat, butaques de disseny i un equip cinematogràfic Superson amb "sonido estereofónico-magnético: 4 pistas, proyección altísima intensidad y pantalla «Reflex»". L'escenari, rèplica del que tenia l'Apol·lo de València, era de quasi 15 m de llarg per 2 d'alt, i la colossal pantalla de cinema, de 14 x 6 m, era pràcticament única en tota la Península. La sala feia en total 21,10 m d'ample x 22,50 m de profunditat i tenia 469 butaques.*^{viii}

UN ARXIU DE CINE: 1. CINEMATÒGRAFS A BORRIANA 1.1 TEATRE OBERÓN - PAYÀ - 04

FOTOGRAFIA: JOAQUÍN BOSCH. DETALL DE “FALLAS BURRIANA 1994 – 006”. CARPETA “FALLAS 1994”. AJUNTAMENT DE BORRIANA. ARXIU MUNICIPAL.

La inauguració del Teatre Payà va tindre lloc la nit del dia 7 de setembre de 1960. Després d'una breu presentació de Santiago Izquierdo, va parlar el que llavors era alcalde, José Esteve Patuel, i María Rosa Payá, filla del propietari, va tallar la cinta inaugural. A continuació, es van projectar dos documentals i diversos artistes van oferir actuacions personals. Els beneficis obtinguts per aquesta funció van ser destinats a l'hospital municipal.*ix

---

UN ARXIU DE CINE: 1. CINEMATÒGRAFS A BORRIANA 1.1
TEATRE OBERÓN - PAYÀ - 05

En 1998 es va dur a terme una altra reforma de l'edifici, de la mà de l'arquitecte Juan Antonio Martínez.*x

El Teatre Payà és municipal des que l'Ajuntament el va adquirir el 28 de desembre de l'any 2000.*xi L'Oficina d'Activitats Culturals, que actualment ocupa el teatre, va entregar a l'Arxiu Municipal filmines i una altra documentació administrativa de l'antic cinema.

En 2010 l'Ajuntament va iniciar la rehabilitació, adequació i ampliació de l'immoble, segons el projecte de l'arquitecte Javier Tena.*xii

El Payà, tal com el coneixem avui, es va reobrir el 17 de novembre de 2012 amb l'acte d'exaltació de la reina fallera de Borriana 2013,*xiii encara que va ser inaugurat oficialment el 18 de febrer de 2013.*xiv

NOTES

- i - Roca y Alcayde, Francisco. *Historia de Burriana*. Castellón: Establecimiento tipográfico Hijo de J. Armengot, 1932, p. 375-376.
- ii - Ríos Canós, Guillem. “La reforma del Teatro Payà será el principal proyecto del Plan Camps”, en *Elperiodic.com* [en línia]. Publicat: 25/02/2009. [Consulta: 17/05/2020]. Disponible en: https://www.elperiodic.com/burriana/reforma-teatro-paya-sera-principal-proyecto-plan-camps_30094.
- iii - Magnífic Ajuntament de Borriana [AjuntamentBurriana]. “Del Oberón al Payá 1907-1960: Fotogramas de un gran teatro (2011)”. Youtube <<https://youtu.be/3FGFIbbVgls>> [Consulta: 16/05/2020].
- iv - AMB LO 150/54 - C. 6881.
- v - AMB DOCVARSEC CAR 22 - N. 21.
- vi - AMB DOCVARSEC CAR 25 - 26 - N. 38.
- vii - Ríos Canós, Guillem. “La reforma del Teatro Payà será el principal proyecto del Plan Camps”, en *Elperiodic.com* [en línia]. Publicat: 25/02/2009. [Consulta: 17/05/2020]. Disponible en: https://www.elperiodic.com/burriana/reforma-teatro-paya-sera-principal-proyecto-plan-camps_30094.
- viii - Magnífic Ajuntament de Borriana [AjuntamentBurriana]. “Del Oberón al Payá 1907-1960: Fotogramas de un gran teatro (2011)”. Youtube <<https://youtu.be/3FGFIbbVgls>> [Consulta: 16/05/2020].
- ix - 1960. “Estupendo cin[e] Señor Payá”, en *Burris-ana* núm. 38. Borriana: Agrupació Borrianea de Cultura, p. 11.
- x - Magnífic Ajuntament de Borriana [AjuntamentBurriana]. “Del Oberón al Payá 1907-1960: Fotogramas de un gran teatro (2011)”. Youtube <<https://youtu.be/3FGFIbbVgls>> [Consulta: 16/05/2020].

- xi - Ríos Canós, Guillem. “La reforma del Teatro Payà será el principal proyecto del Plan Camps”, en Elperiodic.com [en línia]. Publicat: 25/02/2009. [Consulta: 17/05/2020]. Disponible en: https://www.elperiodic.com/burriana/reforma-teatro-paya-sera-principal-proyecto-plan-camps_30094.
- xii - PM 2/2010 Projecte de rehabilitació, adequació i ampliació del Teatre Payà.
- xiii - BIM *El Pla*, desembre 2012 - gener 2013. Núm. 399. Borriana: Ajuntament, p. 1-2
- xiv - BIM *El Pla*, febrer 2013. Núm. 401. Borriana: Ajuntament, p. 8